

امروز پانزدهم آگوست، شصت و یکمین سالگرد پایان جنگ در ژاپن است. به این مناسبت در تلویزون ملی ژاپن ان ایچ ک¹ NHK جلسه بحث و تبادل نظری با شرکت افرادی از اقشار گوناگون ترتیب داده شده بود. در این میز گرد وزیر امور خارجه ژاپن آقای آسو (Aso)، چند استاد دانشگاه، مفسر امور اقتصادی، نویسنده، دانشجو، سرباز ارتش دوران جنگ، بازماندگان مجرمین جنگی، هنرمند، خانه دار و خارجیانی از کشورهای کره، چین، آلمان و غیره شرکت کرده بودند. در حله اول چنین ترکیبی معقولی از شرکت کنندگان قابل تحسین و توجه بود.

بحث بر سر اینکه آیا توجیه پذیرست که مسئولین دولتی از معبد یاسوکونی² (Yasukuni jinja) توکیو که روح مجرمین جنگی از جمله محکومین ردیف A (چهارده جنایتکار که در دادگاه توکیو، دادگاهی که بوسیله خارجیان ترتیب داده شده بود محکوم به اعدام شدند) در آنجا نگهداری میشود بموقع در این روز دیدار کرده به دعا و تجلیل از آن مجرمین به پردازند یا نه؟



کوایزومی (Koizumi) تختست وزیر وقت ژاپن امسال با لجبازی و دهن کجی به انتقادات کره و چین مخصوصا امروز با هدف ادای احترام به ارواح کشته شدگان جنگ به معبد یاسوکونی توکیو رفت.

در پاسخ به این پرسش نظرات متفاوتی از طرف قشرهای مختلف صاحب نظران برآورد شد که به گوشه ای از آنها اشاره میکنم. کلا نظرات به دو گروه موافق و مخالف تقسیم شدند. میتوان اظهارات موافقین و مخالفین را خلاصه کرد: نظرات موافق بر این محور که محکومین جنگی نهایتا برای منافع کشورشان جنگیدند و جان باختند بنابراین باید مورد توجه و ستایش و تفقد قرار گیرند.

مخالفین معتقدند که مجرمین نه فقط باعث و عامل نابسامانی در داخل کشور بودند، بلکه حتما عامل کشتار، غارت و بدبختی مردم در کشورهای چین، کره و دیگر کشورهای آسیایی و کشورهای همجوار دریای مدیترانه شدند و هرگز نباید از آنها تجلیل شود بلکه باید مورد سرزنش و انتقاد هم قرار گیرند. بعنوان موافق وزیر امور خارجه آقای آسو معتقد بود که اعدام شدگان در هر صورت جان خود را

فدای اهداف و منافع حکومت وقت کردند باید روح آنها مخصوصا بوسیله مسئولین رسمی دولت مورد توجه و تفقد و تجلیل قرار بگیرد. دولت ژاپن با وجود اینکه هر ساله بخصوص از طرف

1 ان ایچ ک (NHK) مخفف Nippon Hosou Kyoku به معنای ایستگاه فرستنده ژاپن است.

2 واژه معبد ترجمه Temple است که به پرستشگاه های بودائی اطلاق میشود. پرستشگاه های دین شینتو از جمله همین یاسوکونی جین جا Shrine نامیده میشود که مترادف مناسب فارسی ندارد. من در این جستار از همان واژه معبد برای یاسوکونی استفاده کرده ام. یاسوکونی به معنای قرار و آرامش کشته گان حکومت است. در سال های بین 1967 و 1978 بود که جنایتکاران ردیف A بدستور امپراتور شووا در این معبد مورد تفقد قرار گرفتند.

چین و کره از این بابت ملامت شده و به بی توجهی به احساسات مردم رنج دیده این کشورها محکوم میشود ولی ما باید این تشریفات را مستقلا و بدون توجه به انتقادهای در خارج اجرا بکنیم. این تشریفات مصداق مناسبات داخلی را دارد و انتقاد چین و کره دخالت در این مناسبات بشمار می آید. بازدید از ارواح این محکومین با نیت احتراز از جنگ دوباره صورت میگیرد و نه توجیه جنگ قبلی.

عقیده موافق دیگری که از طرف یکی از بازماندگان مجرمین جنگی ابراز شد بر این پایه که هر بازمانده ای برای از دست رفته خود همیشه سوگوارست و سالی یکبار این روز را به یاد او در جوار او دست به دعا بردن قابل توجیه است.

شخصی که فاجعه بمب اتمی هیروشیما را تجربه کرده و خاطرات تلخ خود را از نابسامانی های دوران بعد از پایان جنگ باز گو میکند از موقعیت مخالف صحبت کرد. امپراتوری و میلیتاریسم ژاپن را مسئول تمام نابسامانی ها و بدبختی مردم کشورهای آسیائی قلمداد میکرد، و شدیداً از بازدید در معبد یاسوکونی انتقاد کرد.

شخص دیگری معتقد بود که بازتاب ناخوشایند و انتقادات تند کشورهای همسایه چین و ژاپن در برابر تشریفات دعاخوانی مسئولین دولتی بر دوستی ژاپن با این کشورها اثرات منفی بر جای میگذارد و بهتر است انجام نگیرد.

شرکت کننده دیگری مساله جدائی دین از سیاست که در قانون اساسی ژاپن بصراحت قید شده است را مبنای مخالفت خود با انجام این نوع رسومات دعا خوانی میدانست. او معتقد بود اصولاً چنین تشریفات در دین شینتوی ژاپن³ (معتقدات مذهبی ژاپنی ها قبل از معرفی بودیسم به این کشور) مرسوم است و مسئولین رسمی دولت در اقدام تجلیل از ارواح محکومین جنگی خواه ناخواه با تحریک احساسات مذهبی مردم بهره برداری سیاسی میکنند.

اظهارات دانشجویان کره ای، چینی و آلمانی در جهت مخالفت ابراز شدند. آنها معتقد بودند که اقدامات مسئولین ژاپنی در جهت جریحه دار کردن احساسات مردم کشور های آسیائی بوده و با سفسطه کردن و کدر نشان دادن سیاست های متجاوزگرانه امپراتوری گذشته سودای یک میلیتاریسم نو را در سر می پروانند.

در اثنای مباحثات گرم در استودیو یک نظر سنجی هم از طریق تلفن انجام گرفت که نتیجه حیرت آوری داشت. در مقابل این سوال که آیا با تجلیل مسئولین مملکت از اعدامیون و کشته شدگان جنگی در معبد یاسوکونی موافقت یا نه؟

موافق 63%

مخالف 37%

و حیرت آورتر این بود که موافقین اکثراً از قشر جوان و میان سال بودند. آیا این حقیقت دارد که اکثر ژاپنی ها در باره مجرمین جنگی به مانند وزیر خارجه خودشان فکر میکنند؟ در هر صورت این نتیجه نظر سنجی امشب NHK بود.

³ در دین سنتی شینتو (Shinto راه خدا) اعتقاد چند خدائی مرسوم است. امپراتور حلول روح خدا بر روی زمین تعبیر میشود. اطاعت، ستایش و حتا پرستش او واجب است. مردگان به باور پیروان شینتو دارای روح ابدی اند که هرگز از این دنیا محو نمی شوند، در فضای بین زمین و جایگاه خدایان منزل میکنند. همیشه حاضر و ناظر هستند و منتظر ارادت، دعا، تمنا و شنیدن خواسته های زندگانشانند. با نزدیکی که با خدایان دارند در برآوردن خواسته های زندگان نیز تلاش میکنند. ارواح هم با خدایان در تماسند هم با زندگان روی زمین.

واقعیت های تاریخی:

ژاپن با رژیم سیاسی غیر دمکراتیک و میلیتاریستی از سال 1931 به مدت پانزده سال در راستای سیاست های توسعه طلبانه خود به کشورهای همسایه تجاوز کرده، با مستعمره کردن آنها به غارت ثروت، اجیر کردن و تجاوز به زنان و کشتار مردم این سرزمین ها مشغول بوده است. چین در بین کشورهای دیگر بیشترین آسیب را از ژاپن دیده است. اگر چه بدون اغراق نیست ولی آماري که چيني ها ارائه داده اند حاکی از آنست که تجاوز ژاپني ها بیش از 35 ميليون کشته و زخمی برای این کشور به جای گذاشت. تنها در رخدادهاي فاجعه آمیز نانکینگ⁴ 300 هزار نفر قتل عام شدند که البته برخی ژاپني ها این ارقام را اغراق آمیز و ساختگی میدانند. تصاویر زیر گوشه ای از فجایع را منجم می کند. بنظر نویسنده بحث روی رقم ها بحثی گمراه کننده است.



جان حنا یک انسان هم مجاز نیست بدست انسان دیگری آزار ببیند و یا از بین برود.

ژاپن با به انضمام در آوردن شبه جزیره کره در سال 1910 (کره تا آنوقت جزء خاک چین بود) بمدت طولانی به اعمال ضد انسانی استعماری و استثماري از جمله بیگاری، برده گیری، تجاوز به زنان و انتقال آنها به ژاپن و وادار نمودن آنها به نوکری، بیگاری، همخوابگی و فحشای اجباری دست زد.

با آغاز جنگ جهانی دوم در دسامبر سال 1939 ژاپن با آلمان نازی و ایتالیای فاشیست پیمان اتحاد و همکاری می بندد. در سال 1942 به مانیلا(فیلیپین) و به تدریج به سنگاپور، برمه و جزیره جاوا(اندونزی) تجاوز میکند. در این کشورها هم سبب نابسامانی، چپاول و تخریب میشود.

ژاپن پس از حمله به بندر پرل هاربر با حمله شدید هوایی آمریکا به توکیو و پرتاب دو بمب اتمی یکی در هیروشیما(1945.8.6) و دیگری در ناگاساکی(1945.8.9) مواجهه میشود. با تحمل صدمات طاقت فرسا ژاپن بالاخره مجبور میشود بدون شرط تسلیم شود و در روز 15 آگوست همان سال اعلام پایان جنگ کند. در تاریخ 1945.9.2 با پذیرفتن اعلامیه پوتسدام به موافقت با معاهده صلح تن در میدهد.

علاوه بر تلفات در کشورهای همسایه، خود ژاپن در جنگ و تلاطمات این پانزده سال متحمل حدود سه میلیون کشته میشود.

بسیاری از دولت هائی که در ژاپن متصدی امور بوده اند بارها با اظهار ندامت و شرم از رفتار رژیم میلیتاریست و جنگ طلب قدیم از کشورهای چین و کره عذرخواهی کرده اند. ولی رفتار

⁴ Nanking

هر از گاه مسئولین دولتی و جریحه دار کردن احساسات مردم این کشورها نشان از عدم وجود یک صمیمیت لازم را دارد. باید اذعان کرد که هنوز گروه های حامی رژیم موروثی امپراتوری و میلیتاریستی در بین محافظه کاران سیاسی و یا مافیای خفته راست وجود دارد که رویای بازگشت دوباره امپراتوری و سروری قاره آسیا را در سر می پروراند. هنوز بسیاری هستند که تجاوز ژاپن به کشورهای همسایه را تجاوز ندانسته به ورود ویاری رساندن به این کشورها تعبیر میکنند. همین چند روز پیش خانه یکی از اعضای حزب حاکم (لیبرال دمکرات) که نماینده مقتدر مجلس نیز هست توسط یک مافیائی به آتش کشیده میشود. مجرم قصد داشته بعد از آتش زدن خانه خود کشتی کند ولی موفق نمیشود و فوراً به بیمارستان منتقل میشود. علت عمل این مافیائی را انتقام از این نماینده مجلس به خاطر مخالفت او با دیدارهای مکرر نخست وزیر از معبد یاسوکونی ذکر شده است.

بازدید سالانه از معبد یاسوکونی و تجلیل از محکومین جنگی با ترفندهای گوناگون همچنان انجام میشود و همیشه هم مورد انتقاد و خشم مسئولین و مردم کشورهای همسایه قرار میگیرد. امسال هم در کره و چین و هنگ کنگ تظاهرات ضد ژاپنی برقرار شد. امسال علاوه بر مسئولین دولتی که با خاطر جمعی دست به دعا بردند طبق آمار خود معبد ظاهراً 5000 نفر بیشتر از سال قبل 258000 نفر از مردم عادی هم در معبد یاسوکونی از کشته شدگان جنگ تجلیل کردند.

اگر قرار باشد که حتی برای تامین منافع ملی از چپاول و کشتار مردم کشورهای ناتوان و فقیر ابا نداشت چه لزومی دارد که خودکامگی و توسعه طلبی هیتلر نازی را محکوم کنیم. اگرچه هیتلر با رای مردم زمام امور را بدست گرفت ولی رژیم میلیتاریستی ژاپن از درون یک انتخابات آزاد و دمکراتیک متولد نشده بود و آنچه که به منافع ملی رقم میخورد چیزی غیر از منافع حکومت و حامیان آن بیش نبود. آموزش در مدارس کاملاً برنامه شستسوی مغزی بود. به وجه حیرت آوری در مغز بچه ها تزریق کرده بودند که امپراتور خداست و هیچ جانی قداست ندارد مگر در راه او



فدا شود. کوچکترین تفکر بدیع و یا انتقادی از سیاست و مسئولین با برچسب سرخ (کمونیست) با غل و زنجیر و مرگ روبرو میشد. آنهایی هم که برای منافع چنین رژیمی جان باختند شدیداً شستسوی مغزی شده بودند.

البته راه دوری نرویم قوم گرایی و ناسیونالیسم مخرب محدود به ژاپن نیست. امسال مغولستان هم هشتصدمین سالگرد سلطه چنگیزخان بر جهان را در این کشور با سلام و صلوات بی سابقه ای جشن گرفته است. این جشن در شرایطی بر پا میشود که بیش از یک سوم جمعیت مغولستان (از کل جمعیت 2530000) با درآمد روزانه کمتر از یک دلار زندگی میگذارند. برای منحرف کردن جهت خواسته های بر حق مردم فقیر و رنج دیده بجای تامین خوراک، پوشاک، مسکن، اشتغال، بهداشت این مردم و بهبود وضع اقتصادی این سرزمین بیش از 20 میلیون دلار هزینه بر گزاری این جشن کرده اند. برای

اولین بار در میدان شهر پایتخت از مجسمه چنگیز خان به بلندی 5 متر (تصویر) پرده برداری شده و رئیس جمهور مغولستان چنگیز خان را کلمه رمز در قلب مردم این سرزمین دانسته است. ساده لوحانی هم شیفته تبلیغات زهرآگین حکومتی شده، بخاطر یک قطعه عکس در پای این مجسمه از یکدیگر سبقت میگیرند. چنگیزی که همه ما با خونخواری، قساوت و چپاولگری او در سراسر جهان آشنا هستیم در کشور خودش قهرمان ملی، کبیر تاریخ لقب میگیرد. نیروهای مردمی مغولستان با افشاکردن سیاست های فریبکارانه دولتی در صدد برپائی تظاهرات ضد دولتی و افشاگرانه هستند.